

**KUR'AN-I KERİM'İN
RUSÇA ÇEVİRİLERİ
ÜZERİNE**

(Tanıtımı ve Analizi)

MÜRSEL ETHEM

İmtiyaz Sahibi / Publisher • Yaşar Hız

Genel Yayın Yönetmeni / Editor in Chief • Eda Altunel

Kapak & İç Tasarım / Cover & Interior Design • Gece Kitaplığı

İkinci Basım / Second Edition • © Haziran 2021

ISBN • 978-625-7426-98-5

© copyright

Bu kitabın yayın hakkı Gece Kitaplığı'na aittir.

Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin
almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

The right to publish this book belongs to Gece Kitaplığı.
Citation cannot be shown without the source, reproduced in any
way
without permission.

Gece Kitaplığı / Gece Publishing

**Türkiye Adres / Turkey Address: Kızılay Mah. Fevzi Çakmak 1.
Sokak**

Ümit Apt. No: 22/A Çankaya / Ankara / TR

Telefon / Phone: +90 312 384 80 40

web: www.gecekitapligi.com

e-mail: gecekitapligi@gmail.com

Baskı & Cilt / Printing & Volume

Sertifika / Certificate No: 47083

**KUR'AN-I KERİM'İN
RUSÇA ÇEVİRİLERİ
ÜZERİNE
(Tanıtımı ve Analizi)**

MÜRSEL ETHEM

Merhum Salih Akdemir'e İthaftır

Mürsel ETHEM

Mürsel Ethem, Ahıskalı bir Türk olarak Özbekistan'ın Gülistan şehrinde doğdu (1981). 1989 yılında ailesi Fergana olaylarından dolayı Özbekistan'dan Rusya'ya sürgün edildiler. İlkokul eğitimini Rusya'nın Rostov şehrine bağlı bir köyde yaptı. 1995 yılında daha ortaokul öğrencisiyken Rus Kazakların baskısı neticesinde ikinci bir sürgün geçirdi ve Kırgızistan memleketine gitmek zorunda kaldı. Orta ve Lise eğitimini Kırgızistan'ın Bişkek şehrine bağlı bir köyünde tamamladı. Hafızlığını tamamladıktan sonra lisansını *Oş Devlet Üniversitesi Araşan Teoloji Fakültesi*'nde (Bişkek/Kırgızistan Cumhuriyeti)'de yaptı, 2006 yılında başarıyla mezun oldu. Arapça ihtisasını D.İ.B. *İstanbul Haseki Eğitim Merkezinde* 2006-2009 yıllarında başarıyla tamamlamıştır. Doktorasını 2013 yılında *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*'nde yaptı. 2015 yılında *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi* Tefsir bölümünde Öğretim Üyesi olarak atandı; halen görevine devam etmektedir. Farklı dillere ve kültürlerle merak duymaktadır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

İÇİNDEKİLER

İkinci Baskıya Önsöz	9
Giriş	11
I. BÖLÜM.....	16
A. GENEL OLARAK DİLBİLİM VE ÇEVİRİBİLİM.....	17
1. Kaynak Odaklı Çeviribilim/Dilbilimsel Yaklaşım	18
2. Erek Odaklı Çeviribilim/Betimleyici Yaklaşım	19
3. Süreç Odaklı Çeviribilim/İşlevsel-İletişimsel Yaklaşım	19
B. RUSYA FEDERASYONU'NDA DİLBİLİM VE ÇEVİRİBİLİM.....	22
II. BÖLÜM	31
A. GENEL OLARAK KUR'AN-I KERİM'İN ÇEVİRİLEBİLİRLİĞİ SORUNU.....	32
B. RUS DİLİNDE KUR'AN-I KERİM MÜTERCİMLERİ VE MEALLERİ	40
1. Pötr Posnikov, Al-koran o Magomete ili Zakon Turetskiy, 1716	41
2. Mihail Veryovkin, Kniga Al-Koran Aravlyanina Magometa, 1790.....	45
3. Aleksey Kolmakov, Al-Koran Magomedov, 1792	48
4. Konstantin Nikolaev, Koran Magomeda, 1864	52
5. Dmitriy Boguslavskiy, Koran, 1871	54
6. Gordiy Sablukov, Koran, 1878	59
7. İgnatiy Kraçkovskiy, Koran, 1963	62
8. Heyet, Koran, 1987	66
9. Skripper Yayınevi, Koran, 2010	70
10. Valeriya Porohova, Koran Perevod Smislov i Kommentarii, 1991	72
11. Teodor Şumovskiy, Sveşenniy Koran, 1995	77
12. Magomed-Nuri Osmanov, Koran, 1995	80
13. Aleksandr Sadetskiy, Svyaşenniy Koran, 1997	83

14.	El-Afifi ve el-Mansi, el-Muntahab Svyaşennyı Koran, 2000.....	85
15.	Âlim Gafurov, Koran, 2000.....	88
16.	Elmir Kuliev, Koran Perevod Smıslıov, 2002	92
17.	Çingız Guseynov, Surı Korana, 2002.....	95
18.	Betsi Şıdfar, Koran Perevod s Arabskogo i Kommentarii, 2003.....	98
19.	Heyet, Svyaşennyı Koran, 2006.....	101
20.	Abu Adel, Koran Perevod Smısla Ayatov i İh Kratkoe Tolkovaniye, 2008.....	107
21.	Abbas Sadr Ameli, Svet Svyaşennogo Korana, 2008	111
22.	Ural Şaripov ve Raisa Şaripova, Koran, 2009	115
23.	Abdullah Oryahili ve Farhinur Şafık, Al-Koranul Karim, 2010.....	119
24.	Süleyman Magomedov, Svyaşennyı Koran Perevod Smıslıov i Kommentarii, 2010	126
25.	Şamil Alyautdinov, Sveşennyı Koran, Smıslı, Bogoslovskiy Perevod, 2012	130
26.	Fazıl Karaoğlu, Koran, 2012	135
27.	Elmir Kuliev, Tolkovaniye Svyaşennogo Korana, 2012	140
28.	Madina Belsezyer, Koran, Posledniy Zavet, 2014	145
29.	Nazim Zeynalov, Svyashennyı Koran Perevod i Kommentariy, 2015	149
30.	Heyet, Svyashennyı Koran, 2015.....	155
31.	Serik Rısjanov, Koran Perevod Smıslıov, 2017.....	158
32.	Tataristan Diyanet İşleri Başkanlığı, Kelam Şerif, Perevod Smıslıov, 2019.....	169
C. ...RUSÇA KUR'AN-I KERİM ÇEVİRİLERİNDE YAYGIN OLARAK GÖRÜLEN HATALARIN ÖRNEKLENDİRİLMESİ.....		172

1. Kur'an-ı Kerîm'in Ayet Düzenini Dikkate Almak ...	172
2. E/M/R Fiili Hakkında Bazı Mülâhazalar	179
3. İstilahların Etkisi Altında Kalmak.....	182
III. BÖLÜM	187
BAŞARILI BİR RUSÇA KUR'AN-I KERİM	
ÇEVİRİLERİNİN OLUŞTURULMASI İÇİN DİKKATE	
ALINMASI GEREKEN BAZI UNSURLAR	188
A. ESBÂB-I NÜZÛL'Ü DİKKATE ALMAK	189
1. Anlam - Bağlam İlişkisini Dikkate Almak.....	189
2. Kur'an'ın "Musaddık" ve "Müheymin" Özelliğini Göz Ardı Etmemek	206
B. KELİMELERİN ANLAM DEĞİŞMELERİNE GEREKEN	
ÖNEMİ VERMEK	211
1. Anlam Daralması	228
2. Anlam Genişlemesi.....	229
3. Yeni Bir Anlama Geçiş	230
Genel Değerlendirme	231
C. ÖNCEKİ VAHİYLERDEN YARARLANMAK	233
1. Allah'ın İsrailoğulları İle Antlaşması: Semi'nâ ve 'Asaynâ.....	235
2. Hz. Yunus Kıssası	238
D. BAŞARILI RUSÇA KUR'AN-I KERİM ÇEVİRİSİ İLE	
İLGİLİ ÖRNEKLEME	251
1. Kur'an'da <i>Siz</i> 'li Zamirlerin <i>Biz</i> 'li Olarak Aktarılması..	251
2. Kur'an Çevirilerinde "قَالُوا - kâlû" Üslubunun Dikkate Alınması	259
3. Kur'an-ı Kerîm'e Has Anlatım Üslubu	263
SONUÇ	271
KAYNAKÇA.....	275

İkinci Baskıya Önsöz

İlahi son vahyi anlamamanın temel unsurlarından birisi hiç şüphesiz Arapça bilmektir. Fakat herkesin Arapça öğrenmesi farklı sebeplerden dolayı mümkündür değildir. İşte bu gerekçeye binaen Kur'an-ı Kerim'in farklı dillere çevirilmesi bir zaruret olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim Kur'an-ı Kerim'in birçok dile çevrildiğini görmekteyiz. Bu dillerden birisi de Rusçadır.

İslam diniyle ilgili ilk Rusça çalışmalar XI. yüzyılda kaleme alınmıştır. Rus dilinde Kur'an-ı Kerim hakkındaki ilk çalışmalar ise Rusya imparatoru olan çareviç İoanna ve Petro için meşhur İoannikiy Golyatovskiy (ö.1688) tarafından kaleme alınmıştır. Böylece İlk Rusça Kur'an-ı Kerim çevirisi XVII. asırda gerçekleşmiş bulunmaktadır. Pötr Posnikov Rus diline ilk Kur'an-ı Kerim mealini kazandıran ilim adamı olarak tarihe geçmiştir. Posnikov, bu çalışmasını Kur'an-ı Kerim'in aslından değil Fransızca mealinden tercüme etmiştir. Avrupa dillerinden Rusçaya yapılan Kur'an çevirileri 1871 yılına kadar devam etmiştir. Bu süreç içerisinde Batı dillerinden toplam dört mealin Rus diline kazandırıldığı bilinmekte ve bu döneme kadar Kur'an'ın Arapça aslından herhangi bir tercüme yapıldığı bilinmemektedir. 1871 sonrası ise durum değişmiş ve 1871-1987 yılları arasında Kur'an'ın Arapça aslından Rus diline üç adet tercümesi yapılmıştır. Arapça aslından Rusçaya kazandırılan ilk mealler ise Boguslavskiy (ö.1893) ve Sablukov (ö.1880) tarafından gerçekleştirilmiştir. 1987'den sonra Kur'an'ın Arapça aslından tercüme faaliyetleri devam etmekle birlikte farklı dillerden de tercüme faaliyetleri yoğunluk kazanmıştır. Farklı dillerden tercüme çalışmalarının yoğunluk kazanmasında bazı mezhebi ve fikri propaganda faaliyetlerinin önemli bir etkisi olmuştur.

Şuan Rusçaya tercüme edilen meallerin sayısı otuzu aşkındır. Durum böyle olmakla birlikte söz konusu meallerin daha iyi bir seviyeye gelebilmeleri için hangi kriterlere dikkat edilmesi gerektiği üzerinde yeterince durulmamaktadır. Biz

bu çalışmamızda meal yazarlarını ve meallerini kısaca tanıttık. Daha sonra bu mealleri Çeviribilim açısından inceleyerek başarılı bir Rusça Kur'an-ı Kerim çevirisinin oluşturulmasına katkı sunmayı hedefledik ve bazı önerilerde bulunduk.

İnsanoğlu var olduğu müddetçe, hep daha iyinin peşinde olmak adına yeni Kur'an mealleri yazılmaya devam edecektir. 2017 yılında yaptığımız bu çalışmamızın ilk baskısında mevcut Rusça Kur'an-ı Kerim çevirilerinin sayısı tam otuz taneydi. Ancak ikinci baskısı için eksikliklerin giderilmesi ve bazı tashihlerin yapılması çalışmaları esnasında, 2010 yılında mütercimim yer almadığı bir mealin Skripper yayınevi tarafından yayınlandığını tesadüfen öğrendik. Ayrıca 2017 yılında Serik Rışjanov tarafından "Koran Perevod Smıslov" isimli mealinin yayımlandığını tespit ettik. Ve son olarak 2019 yılında Tataristan Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından "Kelam Şerif, Perevod Smıslov" isimli mealin kaleme alındığını gördük. Dolayısıyla bu çalışmaları da ikinci baskıya almış bulunmaktayız.

Bu mütevazı çalışmamın temelini doktora tezime oluşturmuştur. Bu çalışmamı baştan sonuna kadar okuma zahmetine giren ve değerli görüşlerini esirgemeyen kadim dostum Hatice Nuray Şahin Hocam'a ve Selamet Acet'e gönülden şükranlarımı arz ediyorum.

En içten sevgilerimle...

Mürsel ETHEM

1 Mayıs 2021, Denizli.

Giriş

Allah (c.c.) katında tek din İslam'dır. İslam, sadece son peygamber Hz. Muhammed'in bildirdiği dinin değil, Hz. Âdem'den Hz. Muhammed'e dek bütün Allah elçilerinin bildirdiği dinin adıdır. İslam dininin temeli Tevhid'dir. Bunun anlamı şudur: Yeryüzünde Allah dışında boyun eğilecek hiçbir otorite yoktur. Ancak insanlar, peygamberler tarafından bildirilen bu ve diğer gerçekleri, zaman içinde yanlış yorumlayarak onları tahrif etmekte gecikmemişlerdir. Nitekim son çağrı Kur'an-ı Kerim indiği zaman Tevhid inancı adeta yeryüzünden silinmişti. Bu yüzden Kur'an'ın gerçekleştirmek istediği ilk amaç, tevhid inancını yeniden tesis etmek olmuştur. Kur'an-ı Kerim, kendinden önceki kitapları onaylamak için geldiğini açıkça vurgulamaktadır. Bu sebeple Kur'an, mesajını muhataplarına sunarken önceki vahiylerle sık sık müracaat etmektedir. Şu halde Kur'an-ı Kerim'in, kendini, daha önceki vahiylerin onaylayıcısı (*musaddık*), hatta daha da önemlisi, koruyucusu (*müheymin*) olarak takdim etmesine şaşırılmamalıdır. Yani hangi dine mensup olurlarsa olsunlar Kutsal Kitap araştırmacıları, araştırmalarında başarılı olmak istiyorlarsa, vahiy sürecini bir bütün olarak ele almak zorundadırlar. Bu, dünyamızda karşılıklı saygı ve sevginin oluşmasına ve dolayısıyla evrensel barışın gerçekleşmesine çok büyük bir katkı sağlayacaktır.

Kutsal Kitap çevirileri, insanlık tarihinde çok büyük bir öneme haiz olmuşlardır. Örneğin, Tevrat, Babil sürgününden sonra (m.ö.587) Yahudi devletinin önemini yitirmesi sonucu Aramiceye çevrilmiştir. Yöreye Yunan medeniyetinin egemen olması sonucu Tevrat, milattan önce 270 yılında (Yetmişler Çevirisi/Septuagint) Yunancaya çevrilmiştir. İnsanlık Hz. İsa ile birlikte Müjdesine/Evangelion kavuşmuştur. Hz. İsa kısa süren peygamberliği sırasında mesajını Aramice sunmuştu. Ancak, Hz. İsa'nın kısa süren tebliği, mesajının sağlığında yazıya geçirilmesine imkân vermemiştir. Bu yüzden müjdesinin (Evangelion) Yunanca çevirilerinin ön plana çıktığına tanık oluyoruz; öyle ki 325 yılında gerçekleşen İznik

Konsülünde birçok İncil arasından kilisenin esas aldığı dört İncilin (Matta, Markos, Luka ve Yuhanna) Yunanca olduklarını ifade etmek gerekir. Aziz Jerome 405 yılında Yahudiliğin ve Hıristiyanlığın tüm Kutsal Kitap'larını, "Vulgate" adı altında Latinceye çevirmiştir. Özellikle Martin Luther'in 1521 yılında Kutsal Kitap'ı Almancaya çevirmesinden sonra, bütün Batı dillerine çevrilmeye başlanmıştır. Bu çeviriler arasında İngiltere kralı James'ın yaptırdığı İngilizce çeviri en önemlilerinden biridir. Günümüzde hemen hemen bütün Batı dillerinde Kutsal Kitap'ın birçok çevirisi bulunmaktadır.¹

Aziz Pavlus'un, Hz. İsa'nın Müjdesini Tevhid çizgisinden uzaklaştırması üzerine, Yüce Allah, insanlara Tevhid'i en açık bir biçimde bildirmek amacıyla, son çağrı Kur'an-ı Kerîm'i, 610 ile 632 yılları arasında son peygamberi Hz. Muhammed'e indirmiştir. İnsanlık, Kur'an-ı Kerîm ile birlikte daha önce tanımadığı en büyük uygarlığa kavuşmuştur.

İnsanlığa son çağrı olan Kur'an-ı Kerîm'in de gerek Doğu'da ve gerekse Batı'da birçok dile çevrildiğine tanık oluyoruz. Bu çeviriler içinde en eski olanları Farsça Kur'an-ı Kerîm çevirileridir. Daha sonraları Türklerin İslam dünyasına lider olmalarıyla birlikte Türkçe Kur'an-ı Kerîm çevirileri de yapılmıştır.²

Avrupalılar, Kur'an-ı Kerîm'i kendi dillerine ilk olarak Latineden tercüme etmişlerdir. Örneğin, İtalyanca, Almanca ve Felemenkçeye yapılan ilk tercüme, Latinedeki ilk tercümeden adapte edilerek yapılmışlardır. Ancak XVII. asrın ikinci yarısından itibaren Fransızca ilk tercüme doğrudan doğruya Arapçadan yapılmıştır.³

Çalışmamızın konumuzu oluşturan Rusça Kur'an-ı Kerîm çevirilerine gelince, bu çeviriler XVII. asrın sonlarına doğru ortaya çıkmaya başlamıştır. Kur'an-ı Kerîm'i Arapça-

¹ Adnan Aslan, "Luther, Martin", DİA, Ankara 2003, XXVII/237-239.

² Hidayet Aydar, *Kur'ân-ı Kerîm'in Tercümesi Meselesi*, Kur'ân Okulu yay., İstanbul 1996, s.94 vd.

³ Geniş bilgi için bkz. Aydar, *Kur'ân-ı Kerîm'in Tercümesi Meselesi*, s.147-153.

dan Rusçaya ilk tercüme eden Boguslavskiy Dmitriy Nikola-yeviç sayılmaktadır. Fakat bu meal hemen yayımlanma şansına mazhar olamamıştır. Dolayısıyla ilk tercüme edip yayımlayan Gordiy Sergeyeviç Sablukov olmuştur.

İlk ciddi adımlar I. Petro (1672-1725) zamanında atılmıştır. Onun emriyle Doğu ülkelerden getirilen edebiyat ve her türlü kültür eserlerinin toplandığı ve korunduğu bir mekân açılmıştır.⁴

Rusça Kur'an-ı Kerim çevirileri, bildiğimiz kadarıyla, birkaç tez ve araştırmalarda inceleme konusu olmuştur. Prof. Dr. Şevki Saka danışmanlığı altında “*Kur'an-ı Kerim'in Rusça Tercümeleri (Mana ve Doğruluk Bakımından Değerlendirilmesi)*” başlıklı doktora tezi İsmail Shovkhalov tarafından 2006 yılında başarıyla savunulmuştur. Araştırmacı, doktora tezinde, 2006 yılına kadar yapılan Rusça Kur'an-ı Kerim çevirilerinin on dördünü kronolojik sıraya göre incelemektedir. Araştırmacı, yöntem olarak öncelikle, çeviri yapan mütercimler ve çevirileri hakkında bilgiler vermekte, daha sonra çevirilerde rastladığı çeviri hatalarına dikkatleri çekmekte ve ender de olsa özellikle Elmir Rafaeloğlu Kuliev ve Magomed – Nuri Osmanoviç Osmonov çevirisiyle ilgili olumlu değerlendirmede bulunmaktadır.

Diğer bir çalışma da Prof. Dr. Mehmet Paçacı danışmanlığında “*İgnatiy Yulianoviç Kraçkovskiy ve İman Valeriya Porohova'nın Rusça Kur'an Tercümeleri*” başlıklı yüksek lisans tezi olup Saida Saipova 2006 yılında başarı ile savunmuştur.⁵ Saida Saipova çalışmasında Kraçkovskiy ve Porohova tarafından yapılan çevirileri inceleme konusu yapmaktadır. O bu iki mütercim üzerinde yoğunlaştırmasının nedenini şu şekilde açıklamaktadır: “Her iki mütercimin Kur'an-ı

⁴ Detaylı bilgi için bkz. İsmail Shovkhalov, *Kur'an-ı Kerim'in Rusça Tercümeleri (Mana ve Doğruluk Bakımından Değerlendirilmesi)*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi S.B.E., Ankara 2006, s.9, 29-34, 107-114.

⁵ Saida Saipova, *İgnatiy Yulianoviç Kraçkovskiy ve Valeriya Porohova'nın Rusça Kur'an Tercümeleri*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi S.B.E., Ankara 2006.

Kerîm’i Arapça aslından çevirmeleri ve İ. Kraçkovskiy’nin bir oryantalist, V. Porohova’nın ise Müslüman olmasıdır.” Saipova, araştırmasında Kraçkovskiy ve Porohova hakkında geniş bilgiler vermekte, sonra da çevirileri hakkında değerlendirmelerde bulunmaktadır.

Bununla beraber on küsur sayfadan oluşan ve kısaca Rusça mealleri tanıtmaya çalışan iki tane Arapça makale bulunmaktadır.⁶ Yine Rusça mealleriyle alakalı bir kısım çalışmalar bitmiş bir kısmı ise bitmek üzeredir.⁷ Bu bağlamda, Kur’an-ı Kerîm çevirileri ile doğrudan ilgili olmasa da Kur’an-ı Kerîm ilimleri ile alakalı olan başarılı bir doktora tezi de Alau Adilbayev tarafından hazırlanmıştır.⁸

Çalışmamızın araştırma konusunun, önceki araştırmalardan farklı olduğuna dikkat çekmek isteriz. Diğer araştırmacılar araştırmalarını Çeviribilim açısından gerçekleştirmemişlerdir. Daha da önemlisi, başarılı bir Rusça Kur’an mealinin oluşturulmasına katkı gibi bir hedefleri bulunmamaktadır. Biz ise, bu çalışmamızda söz konusu mealleri Çeviribilim açısından inceleyeceğiz.

Çalışmamızın amacı, Rus dilinde yayımlanmış olan Kur’an-ı Kerîm çevirilerini Çeviribilim açısından tetkik ederek, Rusça Kur’an-ı Kerîm çevirilerine katkı sağlamaktır. Ba-

⁶ Abdurrahman b. Seyyid İta, Havle tercumeti maâni’l-kur’âni’l-kerîm ile’l-lugati er-rûsiyye, Medine 1423; Said Kamilev, Târihu tatavvur tercumeti maâni’l-kur’âni’l-kerîm ile’l-lugati er-rûsiyye, Medine 1423.

⁷ Assan İbrahimov, Ana Hatlarıyla Rus Müsteşrikleri ve Kur’an Üzerine Araştırmaları, (Yüksek Lisans tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi, SBE. Temel İslâm Bilimleri Anabilim Dalı /Tefsir, dan.: Y.İşicık, Konya; Faima İsrailova, Rusça Kur’an Çevirilerine Karşılaştırmalı Bir Bakış, Basılmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi S.B.E., Kayseri 2015; Ahmed Aldamov, Rus Oryantalistlerin Kur’an ve Tefsirler İle İlgili Çalışmaları (Tanıtım-Tahlil), (Doktora tezi), Erciyes Üniversitesi S.B.E., Temel İslâm Bilimleri Anabilim Dalı / Tefsir, dan.: M. Z.Duman, Kayseri; Cihangir Nurmatov, Rus Oryantalist L. İ. Klimoviç’in Kur’an Hakkında Kitap Adlı Eseri Üzerinden Kur’an’a Yaklaşımı, (Doktora tezi), Erciyes Üniversitesi. S.B.E., Kayseri.

⁸ Alau Adilbayev, Rus Oryantalistlerin Kur’ân Çalışmaları, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi S.B.E., Ankara 2000.

rış, sevgi, kardeşlik, özgürlük, adalet gibi değerlerin yok olmaya yüz tuttuğu dünyamızda bu değerleri savunan Kutsal Kitap'ların özellikle de Kur'an-ı Kerim'in doğru bir biçimde çevrilebilmesi insanlığın geleceği açısından çok büyük bir önem arz etmektedir.

Daha önceki açıklamalarımızdan da anlaşılacağı üzere araştırmamız, kısa bir zaman önce Dilbilim'den bağımsızlığını kazanmış olan Çeviribilim doğrultusunda gerçekleştirilecektir. Kur'an-ı Kerim on dört asrı aşkın bir süre önce inmiş olan son ilahi kitaptır. Bu kitabı, Hz. Peygamberin ve onun güzide ashabının anladığı gibi anlamamanın gerekliliği açıktır. Kur'an-ı Kerim ile aramızda bulunan uzun zaman mesafesi anlam değişimleri sorununu ciddi bir biçimde gündeme getirmektedir. Bu bağlamda, fiil köklerinin Hz. Peygamber zamanındaki anlamlarının tespit edilmesinde art süremlili semantik ve eş süremlili semantik araştırmalar zorunluluk arz etmektedir. Özellikle Arapçadan çıkmış olan, Akkadça, Aramice, İbranice ve Habeşçe gibi Sami dilleri Kur'an-ı Kerim'de geçen fiillerin gerçek kök anlamlarının belirlenmesinde en önemli katkıyı sağlayacaktır.

Bilindiği gibi Kur'an-ı Kerim, sık sık kendinden önceki vahiyelere atıflarda bulunmaktadır. Kur'an-ı Kerim'in doğru bir biçimde anlaşılabilmesi çoğu kez bu ön atıfların Kur'an-ı Kerim bağlamında dikkate alınmasına bağlıdır. Muharref oldukları iddiası ile bu vahiyler genellikle Kur'an-ı Kerim bağlamında dikkate alınmamışlardır. Bu yüzden birçok Kur'an-ı Kerim ayeti yanlış anlaşılmalı ve anlaşılmaya da devam etmektedir. Biz araştırmamızda önceki vahiyleri, hem de özgün dillerindeki şekliyle, dikkate alacağız. Çünkü Kutsal Kitap'larda ortaya çıkan tahrifin en önemli nedeni özgün metinler yerine, bu özgün metinlerle ilgili yapılan çevirilerin ve bu çevirilere dayanan yorumların esas alınmasıdır. Şu gerçeği hiçbir zaman unutmamak gerekir ki, asıl olan, yorumlar değil bizzat Kutsal Metinlerdir.

SONUÇ

İnsanlığın mazhar olduğu en büyük medeniyetlerden birini oluşturan İslam medeniyeti, Kur'an merkezli bir medeniyettir. Bu yüzden Kur'an-ı Kerim'in doğru bir biçimde anlaşılması hayati bir önem arz etmektedir. Son dönemlerde gelişme gösteren, bizim de araştırmamızda yer verdiğimiz Dilbilim ve Çeviribilim alanındaki araştırmalar sonucunda ortaya çıkan veriler, Kur'an-ı Kerim'in daha iyi anlaşılabilmesi için birçok yararlı usuller sunabilmektedir. Ancak, günümüzde Kur'an sahasında eser veren araştırmacılar bahsettiğimiz modern ilimlerden genelde gereği gibi yararlan(a)mamaktadırlar. Sonuç ortadadır: Yapılan çalışmalarda bazı Kur'an ayetleri yanlış anlamlandırılmış ve dolayısıyla yanlış çevrilmiştir.

Bu söylediğimiz tespitler Rus dilinde yapılan çalışmalar için de geçerlidir. Bu amaçla, araştırmamızda Rus dilinde yayımlanan Kur'an-ı Kerim meallerinin Çeviribilim açısından inceledik ve başarılı bir Rusça Kur'an-ı Kerim çevirisinin oluşturulmasına katkı sağlamak istedik.

Araştırmamız neticesinde anlaşılan odur ki Kur'an mealine girişmeden önce her iki dile de hâkim olmak gerekmektedir. Nitekim sadece Arapça ve/veya Rusça bilmek yeterli değildir. Rusça mealler okunduğunda Rus dilinde olmayan üsluplar, deyimler, ifadeler... göze çarpmaktadır.

Elbette ki Kur'an'ın farklı dillere tercümesi olan meal, insan eseri olduğu için hatalarla malul olması kaçınılmazdır. Fakat amaç, bu hataları en aza indirebilmektir. Dolayısıyla meal çalışmalarına yapılan eleştirileri dikkate almanın ve bunları değerlendirmenin yararlı olacağı kanaatindeyiz. Çalışmamızın daha iyi bir Rusça mealin yazılmasına katkı sağlamak hedefi taşıdığını bir kez daha belirtmek istiyoruz. Bu alanda emek verenlerin çalışmaları büyük bir öneme haizdir. Yaptığımız eleştirilerde ise müsamahalı olmaya özen gösterdik ve gönül kırıcı, incitici ve küçümseyici dilden kaçındık.

Araştırmamız esnasında, Rusya'nın Kur'an çevirisine erken dönemden itibaren başladığını gördük; bazı çalışmaların önce XVII. asırdan itibaren Batı dillerinden Rusçaya yapıldığını, bazılarının ise XIX. asırdan itibaren Arapçadan Rusçaya kazandırıldığını tespit ettik.

XVIII. ve XIX. yüzyıllarda **Avrupa dillerinden** (*Fransızca, İngilizce*) Rusçaya tercüme edilen meallerin bir ihtiyaç olarak ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Nitekim o dönemin ilim adamları bazı sebeplerden dolayı - ya Arapça bilmediklerinden veya o günün şartları öyle gerektirdiği için- yukarıda zikredilen dillerden Rus diline tercüme faaliyeti gerçekleştirmişlerdir. Tespit edebildiğimiz kadarıyla 1716-1864 yılları arasında toplam dört meal Rus diline kazandırılmıştır. Mütercimler, genel olarak, İslam ve Kur'an hakkında olumsuz düşünmekteydiler. Doğal olarak bu tutumları çalışmalarına yansımıştır.

XX. yüzyıldan günümüze kadar Kur'an'ın **diğer dillerden** (*İngilizce, Arapça, Oğuzca, Urduca, Rusça, Türkçe, Azerice, Farsça*) Rusçaya tercüme edilmesi/derlenmesi devam etmiştir. Fakat burada farklı bir sebebin yer aldığını düşünmekteyiz. En önemli sebeplerden birisi bazı mezhebi ve fikri propagandanın fikirlerini yaymaktır. Bu çalışmalar arasında istisna olarak da olsa herhangi bir ideoloji veya görüşü tanıtmaya amacı gütmeyen hazırlanan çalışmalar da vardır. Mesela el-Afifi ve el-Mansi'nin hazırladıkları "el-Muntahab Svyaşenny Koran" ile Kuliev'in tercüme ettiği "Tolkovaniye Svyaşennogo Korana" isimli çalışmaları zikredebiliriz. Nitekim görebildiğimiz kadarıyla bu iki çalışma herhangi bir ideolojiyi barındırmamaktadır veya sahip olduğu ideolojiye davet etmemektedir.

Arapçadan Rus diline tercüme edilen meallere gelince; bu meallerin kendinden önceki çalışmalara nazaran daha başarılı oldukları görülmüştür. İlk girişimciler kendi alanlarında uzman oldukları için orijinal tespitlerde bulunabilmişlerdir. **Boguslavskiy** Dmitriy Nikolayeviç, **Sablukov** Gordiy Semönoviç, **Kraçkovskiy** İgnatiy Yulianoviç, Fazıl **Karaoğlu**,

Ural **Şaripov** ve Raisa **Şaripova** ve Süleyman **Magomedov** tarafından Arapçadan Rusçaya yapılan mealler kaynak dil odaklı çeviriler arasında zikredilebilir. Erek dil odaklı mealler arasında ise **Osmanov** Magomed – Nuri Osmanoviç, **Kuliev** Elmir Rafaeloğlu, **Abu Adel** ve Şamil **Alyautdinov**'un çalışmalarını gösterebiliriz. Yapılan en serbest meal ise **Şumovskiy** Teodor Adamoviç'e aittir.

İncelediğimiz meallerde başarılı çeviri örnekleriyle karşılaştığımız gibi **Dilbilim** ve **Çeviribilim** açısından hatalı tercümelemlerle de karşılaştık. Bu hataların;

- a) Anlam bağlam ilişkisi,
- b) Arapçanın gramatik yapısını dikkate almama,
- c) Kur'an'ın anlatım üslubunu fark edememe ve
- d) Deyim ve mecazların karşılıklarını verememe şeklinde olduğunu tespit ettik.

Tarihi süreç içerisinde bazı fiil köklerinin anlam değişmelerine uğradığı bir vakıadır. Bu fiil köklerinin anlam değişmesi sonucunda kök anlamından uzaklaşarak yeni anlamlar kazandığını gördük. Araştırmalarımız esnasında, anlam değişmelerinde işlevsel bir öneme sahip olan ve Sami Dilleri araştırmalarında kullanılan **art süremlili** (diachronic) semantik ve **eş süremlili** (synchronic) semantik çalışmalarından yararlandık ve bu metodu uyguladık. Araştırmamızda birçok fiil kökünün, kök anlamını bu sayede tespit etme imkânını elde ettik.

İlgili bölümlerde, yukarıda söylenenlerle ilgili örnekleme yapılarak konumuzu temellendirmeye çalıştık ve deliller sunduk. Araştırmamızın hedefinden uzaklaşmamak için örnekleri sınırlı tuttuk.

Eserimizin Üçüncü Bölümünde, özel anlamda başarılı bir Rusça Kur'an mealinin oluşturulmasına katkıda bulunacak, genel anlamda ise, bütün Kur'an çalışmalarında araştırmacılara yol gösterecek biçimde bazı tekliflere yer verdik. Tekliflerimizi maddeler halinde sunarak örneklerle açıklamaya çalıştık.

Netice itibariyle başarılı bir Kur'an çevirisinin oluşturulabilmesi için çalışmamızda sunduğumuz teklifleri zikredecek olursak şu başlıklar altında sıralayabiliriz:

1. Öncelikle başarılı bir Kur'an çevirisinin oluşturulabilmesi için **Esbab-ı Nüzul** ilminin dikkate alınması kaçınılmazdır.
2. Diğer bir teklif olarak şunu ifade etmek istiyoruz ki **Kur'an'ın sözlü bir metin** olduğu unutulmamalıdır ve Kur'an'ın bu özelliği göz ardı edilirse ciddi hatalara düşme tehlikesi vardır.
3. Kur'an'ın "**Musaddık**" ve "**Müheymin**" olan sıfatlarının ne anlama geldikleri ve ne işe yarayabilecekleri dikkate alınmalı ve yeri geldiğinde Kur'an'dan önceki vahiylerden istifade edilmelidir.
4. Çalışmamızın en önemli konularından biri olan "**Anlam Değişmeleri**" dikkatlice ve teferruatlı bir biçimde incelenmeli ve bunun önemi üzerinde durulmalıdır. Nitekim başarılı bir Kur'an çevirisini oluşturabilmek için fiil köklerinin herhangi bir anlam değişimine uğrayıp uğramadığının tespit edilmesi ve atılacak adımların bu çerçevede yürütülmesi zorunludur.

KAYNAKÇA

- Abduh, Muhammed ve Rızâ, Reşîd, *Tefsîru'l-menâr-tefsîru'l-kur'âni'i-hakîm*, Dâru'l-Menâr, Kahire 1947.
- Abdul-Raof, Hussein, *Qur'an Translation: Discourse, Texture and Exegesis*, Curzon Press yay., Richmond 2001.
- Abdurrahman b. Seyyid Âta, *Havle tercumeti maâni'l-kur'âni'l-kerîm ile'l-lugati er-rûsiyye*, Medine 1423.
- Adilbayev, Alau, *Rus Oryantalistlerin Kur'ân Çalışmaları*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi S.B.E., Ankara 2000.
- Ahanov, Kaken, *Dil Bilimin Esasları*, (aktaran: Murat Ceritoğlu), Türk Dil Kurumu yay., Ankara 2008.
- Akarsu, Bedia, *Wilhelm Von Humboldt'da Dil-Kültür Bağlantısı*, Remzi Kitabevi yay., İstanbul 1984.
- Akdemir, Salih, *Cumhuriyet Dönemi Kur'an Tercümeleri (Eleştirel Bir Yaklaşım)*, Akid yay., Ankara 1989.
- Akdemir, Salih, *Kur'ân-ı Kerîme Dilsel Yaklaşımlar*, I. Uluslararası Kur'ân'ı Yeniden Düşünme, Ankara, 2013.
- Akdemir, Salih, *Son Çağrı Kur'an*, Ankara Okulu yay., Ankara 2009.
- Aksan, Doğan Naci, *Her Yönüyle Dil Genel Çizgileriyle Dilbilim*, Özkan Mat., Ankara 2000.
- Aksan, Doğan, *Anlambilimi ve Türk Anlambilimi*, Erol Ofset Matbaacılık yay., Ankara 1978.
- Ameli, Seyyid Abbas Sadr, *Svet Svyaşennogo Korana Razyasneniya i Tolkovaniya*, Peterburgskoe Vostokovedenie yay., Sankt Petersburg 2008.

- Aptourachman, Alie, *Vahiy Geleneğinde E-m-r Kökünün Semantik Açısından İncelenmesi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi Ankara Üniversitesi S.B.E., Ankara 2002.
- Aslan, Adnan, “*Luther, Martin*”, DİA, Ankara 2003.
- Ataev, Teymur, *Put Elmira Kulieva k Koranu i Oşuşeniye Sladosti Verı*, <http://www.islam.com.ua/islam-to-day/1138-musulymanskiy-mir/502-puty-elymira-kulieva-k-koranu-i-oschuschenie-sladosti-ver> (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Atamov, Mursal, *Kur’ân-ı Kerim’de “أَلَعَلَّ Lealle” Edatının Kullanışı ve Anlamları*, Diyanet İlmî Dergisi, cilt: 29, sayı: 3, Ankara 2013.
- Atamov, Mursal, *Rus Dilinde Yayımlanan Kur’an-ı Kerim Çevirilerinin Çeviribilim Açısından İncelenmesi (Başarılı Bir Rusça Kur’an Çevirisinin Oluşturulmasına Katkı)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi S.B.E., Ankara 2013.
- İsrailova, Faima, *Rusça Kur’an Çevirilerine Karşılaştırmalı Bir Bakış*, Basılmamış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi S.B.E., Kayseri 2015.
- Ateş, Süleyman, *Kur’ân-ı Kerîm ve Yüce Meali*, Kılıç Kitabevi, Ankara 1980.
- Aydar, Hidayet, *Kur’ân-ı Kerîm’in Tercümesi Meselesi*, Kur’ân Okulu yay., İstanbul 1996.
- Aydın, Mehmet, *Dilbilim El Kitabı, Temel Kavramlar ve Konular*, 3F yay., İstanbul 2007.
- Belseyzer, Madina, *Koran, Posledniy Zavet*, <http://www.submission.net/ru/quran>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Berk, Özlem, *Kuramlar Işığında Açıklamalı Çeviribilim Terimcesi*, Multilingual yay., İstanbul 2005.

- Bilmen, Ömer Nasuhi, *Kur'ân'ı Kerîm'in Türkçe Meali Âlisi ve Tefsiri*, Bilmen yay., İstanbul 1965.
- Binark, İsmet ve Eren, Halit, *World Bibliography of Translations of the Meanings of the Holy Qur'an Printed Translations 1515-1980*, İstanbul 1986.
- Boguslavskiy, Dmitriy Nikolayeviç, *Koran*, Çağrı yay., İstanbul 2005.
- Bulaç, Ali, *Kur'ân'ı Kerîm'in Türkçe Anlamı*, Çıra yay., İstanbul trsz.
- Catford, John Cunnison, *A Linguistic Theory Of Translation*, Oxford University Press, London 1978.
- Cerrahoğlu, İsmail, *Tefsir Usulü*, TDV yay. Ankara 1997.
- Cukovskaya, Lyudmila (11.05.2010.). *Anna Dolinina: Sovremenniy Perevod Korana Dlya Şirikogo Çitatelya Dolcen Uçitivat' Tafsiri*, <http://www.islamrf.ru/news/culture/history/12655>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Cündioğlu, Dücane, *Kur'ân Çevirilerinin Dünyası*, Kapı yay., İstanbul 2011.
- Cündioğlu, Dücane, *Kur'ân'ı Anlama'nın Anlamı Hermenötik Bir Deneyim*, Tibyan yay., İstanbul 1995.
- Çantay, Hasan Basri, *Kurân-ı Hakîm ve Meâl-i Kerîm*, Mürşid Çantay yay., İstanbul 1980.
- Demirci, Muhsin, “*Esbab-ı Nüzul*”, DİA, İstanbul 1995.
- Derveze, Muhammed İzzet, *et-Tefsiru'l-hadis tertibu's-suver hasebi'n-nüzûl*, Daru İhyai'l-Kütübi'l-Arabiy yay., Kahire 1964.
- Derviş, Muhyiddin, *İ'râbu'l-kur'âni ve beyanuhu*, Dâru'l-İrşad yay., Süriye trsz.

- Dolinina, Anna Arkad'evna, *Russkie Perevodi Korana v XX Veke: Kratkaya Harakteristika*, Uçyonie Zapiski Kazanskogo Universiteta Dergisi, cilt: 155, sayı: 3, Kazan 2013.
- Duman, M. Zeki ve Altundağ, Mustafa, “*Hurûf-i Mukattaa*”, DİA, İstanbul 1998.
- Ebû Adel, *Koran Perevod Smisla Ayatov i ih Kratkoe Tolkovaniye*, 2008.
- Ebüssuûd, Muhammed b. Muhammed, İrşâdü'l-akli's-selîm ilâ mezâyâ'l-kitâbi'l-kerîm, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabiy yay., Beyrut trsz.
- El-Afifi, Sümeyye Muhammed ve el-Mansi, Abdüsselam Mustafa, *el-Muntahab Svyaşenniy Koran*, yayına hazırlayan: Kırgız Cumhuriyeti Müslümanların Haklarını Korumaya Komitesi, Bişkek 2002.
- El-Ahfeş, Ebü'l-Hasen Saîd b. Mes'ade el-Evsat, *Meâni'l-kur'ân*, (Thk. Hüdâ Mahmûd Karâa), Mektebetü'l-Hancî yay., Kahire 1990.
- El-Bağavi, Ebû Muhammed Muhyissünne Hüseyin b. Mesud, *Ma'alimu't-tenzil*, Dâru Tayyibe yay., Riyad 1409.
- El-Cevzi, Ebû'l-Ferec Cemalüddin Abdurrahman b. Ali b. Muhammed, *Zadu'l-mesir fi ilmi't-tefsir*, Mektebetü'l-İslami, Dımaşk 1984.
- El-Endülüsi, Ebû Hayyan, *el-Bahru'l-muhit*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiy, Beyrut 1993.
- El-Ferrâ, Ebû Zekerıyyâ Yahyâ b. Ziyâd, *Meâni'l-kur'ân*, Âlemül-Kütüb yay., Beyrut 1983.
- El-Fîrûzâbâdî, Ebü't-Tâhir Mecdüddîn Muhammed b. Ya'küb b. Muhammed, *el-Kâmûsü'l-muhît*, (tah: Mektebu tahkîki't-türâsi fi müesseseti'r-risâle), Risale yay., Lübnan 2005.

- El-Hazin, Alauddin Ali b. Muhammed b. İbrahim, *Lübbübû't-te'vil fi maâni't-tenzil*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiy yay., Beyrut 2004.
- El-Hûlî, Emin, *Kur'ân Tefsirinde Yeni Bir Metod*, (çev: Mevlüt Güngör), Bizim Büro Basımevi yay., Ankara 2001.
- El-Hüvvârî, Hûd b. Muhakkem, *Tefsîru kitabillâhi'l-azîz*, Dâru'l-Garbi'l-İslâmiy yay., Beyrut 1990.
- El-İsfahânî, er-Rağib *el-Müfredât fi ğarîbil'l-kur'ân*, Dâru'l-Kalem, Şam 2009.
- El-Kaysî, Ebû Muhammed Mekki b. Ebi Talip, *el-Hidaye ila buluĝi'n-nihaye*, Câmîatü'ş-Şerikah yay., Birleşik Arap Emirlikleri 2008.
- El-Kelbi, Muhammed b. Ahmed b. Cezzî, *et-Teshil liulumî't-tenzil*, Dâru'l-Kitabi'l Arabiy, Lübnan 1973.
- El-Kurtubî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed, *el-Câmiu li-ahkâmi'l-kur'ân*, Daru Âlemü'l-Kütüb yay., Riyad 2003.
- El-Mâtürîdî, Ebû Mansûr Muhammed b. Muhammed b. Mahmûd, *Tefsîru'l-kur'âni'l-azîm*, Risale yay., Beyrut 2004.
- El-Maverdi, Ebûl Hasen Ali b. Muhammed b. Habib el-Basri, *en-Nüketü ve'l uyun tefsiru maverdi*, Dar'ul Kütübi'l-İlmiy, Beyrut trsz.
- Elmir Kuliev, *Tolkovaniye Svyaşennogo Korana*, Ummah yay., Moskova 2012.
- En-Nesefî, Ebü'l-Berekât Hâfızüddîn Abdullâh b. Ahmed b. Mahmûd, *Medariku't-tenzil ve hakaiku't-te'vil*, (thk: Yusuf Ali Bedivi), Dâru'l-Kelimi't-Tayyib yay., Beyrut 1998.

- En-Nîsâbûrî, Ebû'l Hasan Ali b. Ahmed b. Muhammed, *el-Vasit fi tefsiri'l kur'âni'l mecid*, (tah. Adil Abdulmevcud, Uveys Ahmet, Abdurrahman vd.) Dâru'l-Kütübi'l-İlmiy, Beyrut 1994.
- En-Nîsâbûrî, Nizamü'd-Din Hasen b. Muhammed Hüseyin, *Garâibü'l-kur'ân ve regâibü'l-furkân*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmî yay., Beyrut 1996.
- er-Râzî, Ebu Abdillâh Fahrüddîn Muhammed b. Ömer b. Hüseyin, *Mefâtîhu'l-gayb*, Dâr'ul-Fikr yay., Beyrut 1981.
- Eruz, F. Sakine, *Çeviriden Çeviribilime*, Multilingual yay., İstanbul 2003.
- Es-San'ânî, Ebû Bekr Abdürrezzâk b. Hemmâm, *Tefsîru abdü'r-rezzâk*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiy yay., Beyrut 1999.
- Es-Semerkandi, Ebû'l-Leys, *Bahru'l-ulum*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiy, Lübnan 1993.
- Es-Semerkandî, Ebü'l-Leys Nasr b. Muhammed b. Ahmed b. İbrâhîm, *Bahru'l-ulûm*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiy yay., Beyrut 1993.
- Es-Süyûtî, Celâlüddîn, *ed-Durru'l-mensûr fi't-tefsîri bi'l-me'sûr*, Merkezu lil-Buhusi ve'd-Diraseti'l-Arabiyeti vel-İslâmiy yay., Kahire 2003.
- Eş-Şankıtî, Muhammed el-Emin b. Muhammed, *Azbü'n-nemîr min mecâlisi eş-şankıtiyyi fi't-tefsir*, Dâru ibn Affân, Kahire 2007.
- Ethem, Mürsel, *Bağlam Merkezli Bir Tahlil: Fatıha Sure-sinin Altıncı ve Yedinci Ayetleri*, Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, sayı 4, Denizli 2015.
- Et-Tabâtabâî, es-Seyyid Muhammed Hüseyin, *el-Mîzân fi tefsîri'l-kur'an*, Müessesetü'l-Âlemi li'l-Matbûât yay., Beyrut 1997.

- Et-Taberî, Ebû Cafer Muhammed ibn Cerîr, *Câmiu'l-beyân an te'vîli âyi'l-kur'ân*, (thk. Abdullah b. Abdülmuhsin et-Türkî), Hicr yay., Kahire 2001.
- Et-Tabersî, Ebû Alî el-Fadl b. Hasan, *Mecmeu'l-beyân fî tefsîri'l kur'ân*, Dâru'l-Ulûm yay., Beyrut 2005.
- Et-Tûsî, Ebû Ca'fer Muhammed b. el-Hasen b. Alî, *et-Tibyân fî tefsîri'l-kur'ân*, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabiy yay., Beyrut trsz.
- Et-Tüsterî, Ebû Muhammed Sehl b. Abdillâh b. Yûnus b. Îsâ b. Abdillâh b. Refî *Tefsîru'l-kur'âni'l-azîm*, (thk: Taha Abdu'r-Rauf vd.), Dâru'l-Harâm li't-Türâs yay., Kahire 2004.
- Ez-Zebîdî, Ebü'l-Feyz Muhammed el-Murtazâ b. Muhammed b. Muhammed b. Abdirrezzâk, *Tâcü'l-arûs min cevâhiri'l-kâmûs*, et-Türasü'l-Arabiy yay., Kuveyt 2001.
- Ez-Zeccâc, Ebû İshâk İbrâhîm b. es-Serî b. Sehl, *Meâni'l-kur'ân ve i'râbih*, (tah: Abdülcelîl Abduh Şiblî), Âlemü'l-Kütüb yay., Beyrut 1988.
- Ez-Zemahşerî, Ebü'l-Kâsım Mahmûd b. Ömer b. Muhammed, *el-Keşşâf an hakâiki ğavâmizi't-tenzîl ve uyûni'l-ekâvîl fî vücûhi't-te'vîl*, Mektebetü'l-Ubeykân yay., Riyad 1998.
- Ez-Zerkani, Muhammed Abdü'l-Azim, *Menahilü'l-irfan fî ulumi'l-kur'ân*, (thk: Fevvez Ahmed Zümerli), Darü'l-Kitabi'l-Arabiy, Beyrut 1995.
- Fasmer, Max, *Etimologiçeskiy Slovar Russkogo Yazıka*, Progress yay., Moskova 1986.
- Fedorov, Andrey Venediktoviç, *Osnovi Obşey Teorii Perevoda (Lingvistiçeskie Problemi)*, Filologiya Tri yay., Moskova 2002.
- Fığlalı, Ethem Ruhi, “Kâdiyânîlik”, *DİA*, İstanbul 2001.

- Fortunatov, Filipp Fyodoroviç, *Sravnitelnoye Yazıkovedeniye Obşiy Kurs (Lingviçeskoye Naslediye XX Veka)*, Krasand yay., Moskova 2010.
- Gafurov, Alim, *Koran*, Slavyanskiy Diyalog yay., Moskova 2000.
- Gavrilov, Yuriy Aleksandroviç ve Şevçenko, Aleksandr Georgieviç, *Koran v Rossii: Perevodı i Perevodçiki*, Vestnik İnstituta Sotziologii Dergisi, sayı: 5.
- Gökberk, Macit, *Değişen Dünya Değişen Dil*, Yapı Kredi yay., İstanbul 1999.
- Gölpınarlı, Abdülbaki, *Kur'ân-ı Kerîm ve Meâli*, Remzi Kitabevi yay., İstanbul 1955.
- Gusterin, Pavel, *Petr Postnikov i Ego Perevod Korana*, <http://www.islam-info.ru/koran/page,2,1582-petr-postnikov-i-ego-perevod-korana.html>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Günay, V. Doğan, *Sözcükbilime Giriş*, Multilingual yay., İstanbul 2007.
- Hacılı, Asif, *Rus Edebiyatında Kur'ân-ı Kerîm*, Doğu Kütüphanesi yay., İstanbul 2012.
- Hacımüftüoğlu, Halil, *Kur'ân Tercümelerinde Yöntem Sorunu*, İz yay., İstanbul 2008.
- Harput, Mustafa, *Vahiy Sürecinde “Zky” ve “Sdk” Köklerinin Artsüremli (Diachronic) Semantik İncelemesi*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi S.B.E., Ankara 2015.
- Hazanov, Anatoliy, *Kommentariy k Novomu Russkomu Perevodu Korana*, İstoriçeskaya Psihologiya i Sotsiologiya İstorii Dergisi, cilt: 3, sayı: 1, 2010.
- Heyet, *el-Mu'cemu'l-vasît*, Mektebetü's-Şurûki'd-Devliyye yay., Kahire 2004.

- İbn Adil, Ebû Hafs Ömer b. Ali Ed-Dımeşki el-Hanbelî, *el-Lübab fi ulûmi'l kitab*, (tah. Adil Ahmed Abdulmevcud vd.), Dar'ul Kütübi'l-İlmiy, Beyrut 1998.
- İbn Âşûr, Muhammed et-Tâhir b. Muhammed, *Tefsîru't-tahrîr ve't-tenvîr*, Dârü't-Tûnüsî yay., Tunus 1984.
- İbn Ebû Hâtim, Abdurrahmân b. Muhammed b. İdrîs er-Râzî, *Tefsîru'l-kur'ân'il-azîm müsened an rasulillâhi ve's-sahâbeti ve't-tâbiîn*, Mektebetü Nizâr Mustafa el-Bâz yay., Riyad 1997.
- İbn Kesir, Ebû'l Fida İsmail ed-Dimaşkî, *Tefsîru'l kur'ân'il azîm*, Müessestü Kurtuba yay., Kahire 2000.
- İbn Kesîr, Ebü'l-Fidâ' İmâdüddîn İsmâîl, *Tefsîru'l-kur'âni'l-azîm*, Dâru Tayyibe yay., Riyad 1999.
- İbn Manzûr, Ebü'l-Fazl Cemâlüddîn Muhammed b. Mükerrrem, *Lisânü'l-Arab*, Dâru Sâdır, Beyrut 1300.
- İbn Recep el-Hanbelî, *Ravaiut-tefsir*, Dâru'l-Âsimah, Riyad 2001.
- İsimsiz (05.03.2016.). *Hronologiya Russkih Perevodov Korana*, <http://www.askimam.ru/article/svyashchenny-Koran/khronologiya-russkikh-perevodov-korana/>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- İsimsiz (06.08.2014.). *O Russkih Perevodah Korana*, <http://www.koranika.ru/?p=3295>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- İsimsiz (25.01.2003.). *Tadcikskiy Uçennyi Olim Gafurov Sdelal Noviy Perevod Korana Na Russkiy Yazık*, <http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1043487420>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- İsimsiz, (08.10.2008.). *Ç. Guseynov. Cizn i Tvorçestvo*, <http://www.koranika.ru/?p=1200>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).

- İsimsiz, (26.03.2012.). *Sekta Ahmadiya*, <http://www.islam.uz/home/bidaa/174-aqida.html>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- İsimsiz, <http://www.umma.ru>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- İsimsiz, *Magomedov Süleyman Sultanoviç*, <http://www.interdag.ru/people/99/Magomedov-Suleyman-Sultanovich>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- İsimsiz, *Nazim Zeynalov*, <https://www.shia.world/author/nazimzejnalov>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- İsimsiz, *Veryovkin Mihail İvanoviç*, <http://www.rullex.ru/01030253.htm>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- İsimsiz, *Vperviyе Na Russkom Yazıke: Koran. Perevod Smısla Ayatov i İh Kratkoe Tolkovaniye Ebû Adelya*, <http://www.muslimpress.ru/intervyu/vpervye-na-russkom-yazyke-koran-perevod-smysla-ayatov-i-ix-kratkoe-tolkovanie-Ebû-adelya.htm>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- İslam Rf (12.12.2008.). *Avtoru Novogo Smıslovogo Perevoda Korana Vruçena Nagrada Soveta Muftiyev Rossii*, <http://www.islamrf.ru/ara/news/aagenda/anews/6194>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- İzzu'd-Din, Abdürrezzak b. Rizkulla el-Hanbelî, *Rumuzu'l-kunuz fi tefsiri'l-kitabi'l-aziz*, Suudi Arabistan 2008.
- Kamilev, Said, *Târihu tatavvur tercumeti maâni'l-kur'âni'l-kerîm ile'l-lugati er-rûsiyye*, Medine 1423.
- Karaman, Hayrettin, Çağrıcı, Mustafa, Kâfi Dönmez, İbrahim, Gümüş, Sadrettin, *Kur'an Yolu Meali*, Diyanet İşleri Başkanlığı yay., Ankara 2015.
- Karaman, Hayrettin, Çağrıcı, Mustafa, Kâfi Dönmez, İbrahim, Gümüş, Sadrettin, *Kur'ân Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir*, Diyanet İşleri Başkanlığı yay., Ankara 2003.

- Karaoğlu, Fazıl, *Koran s Arabskim Tekstom i Perevodom Smislov*, Diyanet İşleri Başkanlığı yay., İstanbul 2015.
- Karaoğlu, Fazıl, *Koran*, Diyanet Vakfı yay., Ankara 2012.
- Kasapoğlu, Abdurrahman, *Kur'ân'ı Anlamada Semantik Yöntem*, Hikmet Yurdu Dergisi, cilt: 6, sayı: 11, Malatya 2013.
- Kerbelai, Reza, *Kommentarii k Retsenzii na Perviy Şiitskiy Perevod Korana*, <https://www.shia.world/kommentarii-k-retsenzii-na-pervyj-shiitskij-perevod-korana>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Kerbelai, Reza, *Nazim Zeynalov o Perevode Korana*, <https://www.shia.world/nazim-zejnaloov-o-perevode-korana>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Kerbelai, Reza, *Perviy Şiitskiy Perevod Korana*, <https://www.shia.world/pervyj-shiitskij-perevod-korana>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Khamatvaleev, Rustam, Bukharaev, Ravil ve Ahmad, Rana Khalid, *Koran*, Londra 1987.
- Khamatvaleev, Rustam, Bukharaev, Ravil ve Ahmad, Rana Khalid, *Svyashennyıy Koran Arabskiy Tekst s Russkim Perevodom*, İslam International Publications Ltd yay., Surrey 2006.
- Klimoviç, Lutsian, *Kniga o Korane, Ego Proishocdeniye i Mifologiya*, http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Islam/Klim_Koran_02.php, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Koç, Mehmet Akif, *Sebeb-i Nüzule Bağlı Anlamanın Aşılmasını Kolaylaştıran Bir Unsur Olarak 'Kur'ân Metni': 7. A'raf Suresininin 31-32. ayetleri*, İslamiyat Dergisi, cilt: VII, sayı:1, Ankara 2004.
- Kolmakov, Aleksey Vasilyeviç, *Al-Koran Magomedov*, PetEbûrgskoe Akademiya Nauk yay., Sankt Petersburg 1792.

- Komissarov, Vilen Naumoviç, *Lingviçeskoye Perevodovedeniye v Rossii*, ETS yay., Moskova 2002.
- Konstantin Nikolaev, *Koran Magomeda*, Moskova 1864.
- Kraçkovskiy, İgnatij Yulianoviç, *İzbrannie Soçineniya*, Akademiya Nauk SSSR yay., Leningrad 1955.
- Kraçkovskiy, İgnatij Yulianoviç, *Koran Perevod i Kommentarii*, (editör: V.İ. Belaev) Vostochnaya Litertura yay., Moskova 1963.
- Kraçkovskiy, İgnatij Yulianoviç, *Koran*, Feniks yay., Rostov 2010.
- Kuliev, Elmir (20.01.2009.). *Kacdıy Ayat Korana Bıl Dlya Menya Otrkritiyem*, http://www.idmedina.ru/books/history_culture/?93, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Kuliev, Elmir Rafaeloğlu, *Koran Perevod Smislov*, Um-mah yay., Yoşkar-Ola 2009.
- Kuliev, Elmir Rafaeloğlu, *Na Puti k Koranu*, Abilov, Zeynalov i Sinovya yay., Bakü 2003.
- Kurtuluş, Rıza, “Krackovskij, Ignatij Julianovic” DİA, Ankara 2002.
- Kuznetsov, Sergey Aleksandroviç, *Bolşoy Tolkoviy Slovar Russkogo Yazıka*, Norint yay., Sankt Peterburg 2000.
- Lane, Edward William, *An Arabic-English Lexicon*, Librairie Du Liban yay., Beyrut 1968.
- Lenin, Vladimir İlyiç, *Polnoye Sobraniye Soçineniy*, İzdatelstvo Politıçeskoy Literaturı yay., Moskova 1974.
- Lyttleton, Zippi ve Wang, Tamar, *Colloquial Hebrew*, Roytledge yay., London 2005.
- M. Badawi, Elsaid ve Abdel Haleem, Muhamad, *Arabic-English Dictionary of Qur’anic Usage*, Brill yay., Leiden 2008.

- Magomedov, Süleyman, *Svyaşenniy Koran Perevod Smislov i Kommentarii*, Özel Baskı, Mahaçkala 2010.
- Maksudođlu, Mehmet, *Arapça Dilbilgisi*, A.Ü.İ.F. yay., Ankara 1969.
- Maluf, Louis, *el-Müncid fi'l-lüğati ve'l-edebi ve'l-ulum*, el-Matbaatü'l-Kâtûlikiyye, Beyrut 1956.
- Martinet, Andre, *İşlevsel Genel Dilbilim*, (çev: Berke Vardar), Multilingual yay., İstanbul 1998.
- Mazaev, M.N., “Veryovkin Mihail İvanoviç”, Brockhaus ve Efron Ansiklopedik Sözlüğü, Sankt Petersburg 1894.
- Medkur, İbrahim, vd., *Mu'cemü'l-elfazi'l-kur'ani'l-kerîm*, el-İdaratü'l-Âmme li'l Mu'cemât ve İhyâ'it-Türâs yay., Kahire 1989.
- Merâgî, Ahmet Mustafa, *Tefsiru'l-merâgî*, Mektebetü ve Matbaatü Mustafa el-Bâbî el-Halebî yay., Kahire 1946.
- Mevdûdî, Ebû'l-E'lâ, *Tefhimu'l-kur'ân*, Dâru'l-Kalem yay., Kuveyt 1987.
- Moscati, Sabatini, *Ancient Semitic Civilizations*, Elek Books yay., London 2000.
- Muhammed Esed, *Kur'ân Mesajı Meal-Tefsir*, (çev: C. Koytak; A. Ertürk), İşaret yay., İstanbul 2002.
- Mukâtil b. Süleymân, *et-Tefsîrü'l-kebîr*, Müessesetü't-Tarihi'l-Arabiy yay., Beyrut 2002.
- Mutçalı, Serdar, *Arapça Türkçe Sözlük*, Dağarcık yay., İstanbul 1995.
- Müftüođlu, Ömer, *Eski Ahit Ahit ve Kur'ân'da VSY” Kökünün Semantik Açından İncelenmesi*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi S.B.E., Ankara 2004.
- Nelubin, Lev L'voviç ve Huhuni, Geogriy Teymurazoviç, *Nauka o Perevode (istoriya i teoriya s drevneyşih vremen do naših dnei)*, Flinta yay., Moskova 2006.

- Nida, Eugene Albert, *Toward a Science of Translation*, Brill yay., Leiden 1964.
- Nikolyukin, Aleksandr Nikolayeviç vd., *Kto Est' v Rossiyskom Literaturovedenii: Biobibliografiçeskiy Slovar'-Spravoçnik*, Ran İnion yay., Moskova 2011.
- Ojogov, Sergey İvanoviç, *Tolkoviý Slovar Russkogo Yazıka*, Oniks yay., Moskova 2008.
- Omarov, Magomedrasul, *Alim Kuramuhammad-Hacı*, Risalat yay., Mahaçkala 2009.
- Ong, J. Walter, *Sözlü ve Yazılı Kültür*, Metis yay., İstanbul 1995.
- Oryahili, Abdullah ve Şafik, Farhinur, *Al-Koranul Karim Pervod Na Russkom Yazıke s Kommentariyami*, Milsan yay., İstanbul 2010.
- Osmanov, Magomed Nuri Osmanoviç, *Koran*, Dilya yay., Moskova 2009.
- Özsoy, Omer, *Çeviri Kuramı Açısından Kur'ân Çevirisi Sorunu*, II. Kur'ân Sempozyumu, Bilgi Vakfı, Ankara 1996.
- Öztürk, Mustafa, *Kur'ân-ı Kerim Meali Anlam ve Yorum Merkezli Çeviri*, Ankara Okulu yay., Ankara 2015.
- Pazarbaşı, Erdoğan, *Popular Commentaries and Translations of the Quran in Azerbaijan*, Erciyes Üniversitesi S.B.E. Dergisi, sayı: 11, Kayseri 2001.
- Polater, Kadir, *Abdullah Yusuf Ali'ye Göre Kur'an'daki Zül-Karneyn Kıssası*, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, cilt: 6, sayı: 2, Samsun 2006.
- Polosin, Ali Vyacheslav (06.08.2011.). *Kak Peredat' Smysl Korana na Drugom Yazıke*, <http://www.islam.ru/content/veroeshenie/2215>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Porohova, İman Valeriya, *Koran*, Ripol Klassik yay., Moskova 2009.

- Posnikov, Pötr Vasilyeviç, *Al-Koran o Magomete, ili Zakon Turetskiy*, Sankt Petersburg 1716.
- Potebnya, Aleksandr Afanasyeviç, *Estetika i Poetika*, İskusstvo yay., Moskova 1976.
- Press-tsentr Polpredstva RT v RF (18.09.2013.). *Ravil Ahmetoviç Vstretilsya s Avtorami Akademiçeskogo Perevoda Korana*, <http://www.tatmsk.tatarstan.ru/rus/index.htm/news/225668.htm>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.). İsimsiz, *Ural Ziyatudinoviç Şaripov*, <http://www.vostokoved.ru/Личные-странички/sharipov.html>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Reformatskiy, Aleksandr Aleksandroviç, *Vvedeniye v Yazıkovedeniye*, Aspekt Press yay., Moskova 1998.
- Rezvan, Efim Anatol'eviç, *Koran i Ego Mir*, Peterburgskoe Vostokovedeniye yay., Sankt Petersburg 2001.
- Rifat, Mehmet, *Çeviri Seçkisi II, Çeviri (bilim) Nedir?*, Sel yay., İstanbul 2008.
- Sadetskiy, Aleksandr, *Svyashenniy Koran*, Ahmediyye Encümen-i İşaat-ı İslam Lahor yay., ABD 1997.
- Sâfi, Mahmut b. Abdir-Rahim, *el-Cudûl fî i'râbi'l-kur'ân ve sarfihî ve beyânihî*, Dâru'r-Raşîd yay., Şam 1995.
- Saipova, Saida, *İgnatiy Yulianoviç Kraçkovskiy ve Valeriya Porohova'nın Rusça Kur'ân Tercümeleri*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi S.B.E., Ankara 2006.
- Sayganova, Sofiya (21.03.2008.). *Ravil Bukharaev Zanovo Perevel Koran*, <http://www.e-vid.ru/index-m-192-p-63-article-22333-print-1.htm>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Semönoviç, Sablukov Gordiy, *Svedeniya o Korane Zakonodatel'noy Knigi Mohammedanskago Verouçeniya*, Kazan Üniversitesi yay., Kazan 1884.

- Sergazina, Kseniya (11.10.2013.). *Înretvyu s Elmirom Kulievim-Avtorom Zapreshennogo v Rossii Perevoda Korana*, <http://www.sova-center.ru/religion/publications/2013/10/d28130>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Serinsu, Ahmet Nedim (editör), *Dînî Terimler Sözlüğü*, MEB yay., İstanbul 1997.
- Serinsu, Ahmet Nedim, *Kur'ân'ın Anlaşılmasında Esbab-ı Nüzul'ün Rolü*, Şûle yay., İstanbul 1994.
- Seyhan, B. Yaşar, *Kitab-ı Mukaddes ve Kur'ân'daki Kısaların Karşılaştırılması*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi S.B.E., Kahramanmaraş 2006.
- Shakirova, Elvira (08.05.2013.). *Îzvestnyy Bogoslov Shamil Alyautdinov Prezentuet Svoi Novıye Knigi v Kazani*, http://www.islam-today.ru/islam_v_rossii/izvestnyj_bogoslov_shamil_alyautdinov_prezentuet_svoi_novye_knigi_v_kazani, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Shamil Rifatoviç Alyautdinov, *Sveşennyıy Koran, Smıılı, Bogoslovskiy Perevod*, <http://www.umma.ru/tafsir/83-sura-2-al-bakara-korova-1>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Shovkhalov, İsmail, *Kur'ân-ı Kerîm'in Rusça Tercüme-leri (Mana ve Doğruluk Bakımından Değerlendirilmesi)*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi S.B.E., Ankara 2006.
- Sobeleva, Aida (06.12.2012.). *İslamskaya Mısl Na Yarmarke İntellektual'noy Literaturi v Moskve*, <http://www.russian.irib.ir/analitika/repor-tazh/item/161031-исламская-мысль-на-ярмарке-интеллектуальной-литературы-в-москве>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Solntsev, Vadim Mihayloviç, *Yazık Kak Sistemno-Strukturnoye Obrazovaniye*, Nauka yay., Moskova 1971.

- Solovyov, Sergey Mihayloviç, *Çtenii i Rasskazi Po İstorii Rossii*, Pravda yay., Moskova 1989.
- Şaripov, Ural ve Şaripova, Raisa, *Koran*, Vorobyev A.V. yay., Moskova 2009.
- Şebutskiy, Sergey (20.08.2003.). *Perevodçik Proroka*, http://www.ng.ru/style/2003-08-20/8_prorok.html, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Şenderoviç, Viktor (14.08.2006.). *Vostokoved, Perevodçik Korana, Pisatel, Avtor Knig po İstorii Blicnego i Srednego Vostoka, İstoriik-Etnolog Âlim Gafurov*, <http://www.svoboda.org/content/transcript/260901.html>, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Şidfar, Betsi Yakovlevna, *Koran Perevod s Arabskogo i Kommentarii*, Mardcani yay., Moskova 2012.
- Şumovskiy, Teodor Adamoviç, *Svet s Vostoka*, Sankt Peterburg Üniversitesi yay., 2006.
- Şumovskiy, Teodor Adamoviç, *Svyaşenniy Koran Stranitsi Veçnih Mısley*, Akt yay., Moskova 2004.
- Toklu, Osman, *Dilbilime Giriş*, Akçağ yay., Ankara 2003.
- Türkoğlu, İsmail, “Rusya” DİA, İstanbul 2008.
- Tyulenev, Sergey Vladimiroviç, *Teoriya Perevoda*, Gardariki yay., Moskova 2004.
- Uğur, Hakan, *Kur'ân'ın Tasdik Ettiği Tevrat'taki Konular*, Basılmamış Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi S.B.E., Konya 2008.
- Üçok, Necip, *Genel Dilbilim (Lengüistik)*, Multilingual yay., İstanbul 2004.
- Üçok, Necip, *Genel Dilbilim (Lengüistik)*, Sakarya Basımevi, Ankara 1947.

- Vardar, Berke, *Dilbilimin Temel Kavram ve İlkeleri*, Multilingual yay., İstanbul 1998.
- Vendina, Tatyana İvanovna, *Vvedenie v Yazıkoznanie*, Vıssaya Şkola yay., Moskova 2001.
- Veryovkin, Mihail İvanoviç, *Kniga al-Koran Aravlyanina Magometa*, Sankt Petersburg 1790.
- Wightwick, Jane ve Gaafar, Mahmoud, *Arabic Verbs and Essentials of Grammar*, McGraw Hill yay., New York 2008.
- Yakuboviç, Mikhail, Rubtsov, Viktor, Khusainova, Nailiya ve Bikçentaev, Valeriy, *Svyashenny Koran Smislovoy Perevod s Kommentariyami*, Medina yay., Moskova 2015.
- Yavuz, A. Fikri, *Kur'ân-ı Kerîm ve İzahlı Meâli Âlisi*, İhlas Mat. ve Dağıtım A.Ş. yay., İstanbul 1967.
- Yazır, Elmalılı Muhammed Hamdi, *Hak Dini Kur'ân Dili*, Matbaai Ebüzziya, İstanbul 1935.
- Yemel'yanov, İsmail-Valeriy, *Svyashchenny Koran v Perevode, s Kommentariyami A.Yu. Ali...*, http://www.portal-credo.ru/site/?act=tv_reviews&id=242, (Erişim Tarihi: 07.01.2017.).
- Yıldırım, Celal, *İlmin Işığında Asrın Kur'ân Tefsiri*, Anadolu yay., İzmir 1986.
- Yusuf Ali, Abdullah, *The Meaning of the Holy Qur'an*, Amana yay., Maryland 2004.
- Zeynalov, Nazim, *Svyashenny Koran Perevod i Kommentariy*, Peterburgskoe Vostokovedeniye yay., Sankt Petersburg 2015.